

**Hội thảo “Trao đổi nghiệp vụ công tác thư viện năm 2017 của Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam”**

Ngày 21/6/2017, tại Hải Phòng, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam (VASS) tổ chức Hội thảo “Trao đổi nghiệp vụ công tác thư viện năm 2017 của Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam”. Tham dự hội thảo có Lãnh đạo VASS, đại diện lãnh đạo, cán bộ thư viện các viện trực thuộc VASS và các đại biểu khách mời đến từ một số công ty hoạt động trong lĩnh vực thông tin - thư viện tại Việt Nam.

Những năm gần đây, VASS đã triển khai đầu tư rất bài bản một số dự án lớn để tăng cường năng lực cho các thư viện của VASS, nhằm xây dựng hệ thống thư viện thống nhất toàn VASS theo hướng thư viện hiện đại, với mô hình thư viện trung tâm - thư viện thành viên, trong đó lấy Thư viện KHXH làm trung tâm, các thư viện chuyên ngành là thành viên, qua đó nhằm phục vụ tốt nhất cho hoạt động nghiên cứu, đào tạo của VASS và cả nước cũng như đẩy mạnh hợp tác và hội nhập quốc tế. Điều quan trọng là các dự án, dù triển khai ở các thời điểm khác nhau hay bởi các chủ đầu tư khác nhau, đều phải hướng tới mục tiêu chung là xây dựng hệ thống thư viện của VASS theo mô hình thư viện hiện đại, đảm bảo tính đồng bộ, thống nhất, liên thông giữa các thư viện trong VASS, đảm bảo khả năng kết nối với các thư viện trong nước và quốc tế. Hội thảo đã tập trung thảo luận và làm rõ các vấn đề: đánh giá thực trạng hoạt động thông tin - thư viện của các thư viện thuộc VASS; xác định các chuẩn nghiệp vụ cần tuân thủ trong quá trình thực hiện hoạt động thường xuyên tại các thư viện và trong triển khai hoạt động của các dự án đầu tư tăng cường năng lực cho thư viện; đề xuất các giải pháp nhằm đẩy mạnh hiện đại

hóa thư viện, tăng cường liên kết, phối hợp giữa các thư viện thuộc VASS, nâng cao hiệu quả triển khai các dự án đầu tư tăng cường năng lực cho thư viện, nâng cao hiệu quả hoạt động thông tin - thư viện của VASS.

Về đánh giá hoạt động thông tin - thư viện của các thư viện trong hệ thống VASS, các tham luận và phát biểu tại Hội thảo đều có chung nhận định rằng mặc dù trong thời gian qua, công tác thông tin - thư viện trong toàn VASS đã có những bước tiến bộ đáng ghi nhận, song về cơ bản vẫn hoạt động theo phương thức truyền thống với cơ sở hạ tầng vật chất và công nghệ chưa được đầu tư đồng bộ; các trang thiết bị kỹ thuật hỗ trợ cho các công tác hiện đại hóa thư viện, xây dựng thư viện điện tử, thư viện số ở các viện còn khiêm tốn; các phương tiện kiểm tra, kiểm soát, quản lý, bảo quản, lưu trữ, số hóa tài liệu và phục vụ bạn đọc còn rất hạn chế, chưa đáp ứng nhu cầu của hoạt động thư viện hiện đại. Công tác bổ sung vốn tư liệu cho các thư viện trong hệ thống gặp khó khăn khi kinh phí bổ sung tài liệu bị cắt giảm, loại hình tài liệu phục vụ chủ yếu là tài liệu in truyền thống, còn thiếu vắng tài liệu số, cơ sở dữ liệu trực tuyến, vì vậy mà chưa đáp ứng được nhu cầu của người sử dụng thư viện và giới dùng tin. Sự không đồng đều về chất lượng nguồn nhân lực và sự thiếu ổn định nhân sự là cán bộ thư viện ở một số đơn vị làm ảnh hưởng đến hiệu quả của công tác thông tin - thư viện trong VASS.

Là đơn vị đứng đầu hệ thống thư viện VASS, Thư viện KHXH đã được đầu tư một số trang thiết bị kỹ thuật và phần mềm quản lý thư viện để tạo tiền đề cơ bản cho việc xây dựng thư viện điện tử - thư viện số. Trong quá trình triển khai hệ thống thư viện điện tử hiện đại, Thư viện KHXH đã nhận diện và triển khai hoạt động nghiệp vụ theo các chuẩn

quốc tế để đáp ứng yêu cầu của phần mềm thư viện điện tử tích hợp. Nội dung tiếp theo của Hội thảo đề cập tới kinh nghiệm áp dụng nguyên tắc quản lý hệ thống đơn đặt và các nhà cung cấp trong phần mềm thư viện điện tử tích hợp Millennium, khổ mẫu MARC 21 và quy tắc biên mục Anh Mỹ rút gọn (AACR2) trong biên mục tài liệu, ứng dụng công nghệ mã vạch trong quản lý tài liệu in, và áp dụng các tiêu chuẩn kỹ thuật trong số hóa tài liệu (tài liệu giấy, microfilm) phục vụ việc xây dựng kho tài nguyên số. Các tham luận đều nhấn mạnh đây chính là những chuẩn nghiệp vụ cần tuân thủ nhằm triển khai đồng bộ hệ thống thư viện điện tử, thư viện số trên toàn VASS trong thời gian tới.

Trước xu thế người sử dụng thư viện đang chuyển sang tìm kiếm và khai thác thông tin qua các công cụ tìm kiếm phổ biến và mạnh mẽ trên mạng Internet thay vì đến trực tiếp sử dụng các dịch vụ của thư viện, hệ thống thư viện VASS cần tính đến các phương thức hỗ trợ công tác tìm kiếm thông tin (truyền thống và số hóa) nhằm quảng bá cho nguồn tài nguyên mà các thư viện trong hệ thống VASS đang sở hữu, tìm kiếm cơ hội hợp tác và chia sẻ dữ liệu để nâng cao tính “cạnh tranh” và đem lại lợi ích quay trở lại với thư viện. Các dịch vụ của Tổ chức Trung tâm thư viện máy tính trực tuyến (OCLC) như phần mềm thư viện Worldshare Management Services, công tìm kiếm và chuyển giao tài nguyên thông tin tập trung Worldcat Discovery Services hay nguồn tin điện tử trực tuyến, sách điện tử của các nhà xuất bản lớn trên thế giới sẽ là lựa chọn tốt để VASS đầu tư cho toàn hệ thống thư viện. Bên cạnh đó, mượn liên thư viện cũng là một phương án có thể thực hiện trên toàn hệ thống nhằm tiết kiệm kinh phí bổ sung tài liệu, tăng cường khả năng phục vụ người sử dụng của các thư viện trong VASS.

Một số kiến nghị và đề xuất tại Hội thảo nhằm đạt được mục tiêu xây dựng hệ thống thư viện của VASS theo hướng hiện đại, đồng bộ, đảm bảo tiến độ kế hoạch, kết quả và hiệu quả triển khai các dự án đầu tư tăng cường năng lực cho hệ thống thư viện tại VASS là: Thứ nhất, các thư viện thuộc VASS cần tập trung đẩy mạnh công tác số hóa toàn bộ nguồn tài nguyên thông tin, đổi mới phương thức hoạt động, chuẩn hóa các khâu nghiệp vụ, nâng cao hiệu quả thông tin theo mô hình thư viện trung tâm (Thư viện KHXH) và thư viện thành viên (thư viện ở các đơn vị trực thuộc VASS). Nguồn lực thông tin cần được quy tụ và chia sẻ trong toàn hệ thống thư viện của VASS trên nền tảng hạ tầng kỹ thuật công nghệ thông tin và thiết bị hiện đại nhằm xây dựng thành công thư viện điện tử tích hợp và thư viện số trong thời gian sớm nhất. Thứ hai, các đơn vị trực thuộc VASS cần chú trọng tăng cường lưu trữ tài liệu nội sinh của VASS vào Thư viện KHXH cũng như các thư viện chuyên ngành. Thứ ba, Thư viện KHXH cần phát huy đúng vai trò định hướng, dẫn dắt phát triển, đầu mối kết nối của thư viện trung tâm trong hệ thống các thư viện chuyên ngành thuộc VASS, là đầu mối tổ chức đào tạo bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ cho cán bộ thư viện của VASS đáp ứng yêu cầu trình độ và kỹ năng đáp ứng nhu cầu dùng tin chất lượng cao. Thứ tư, các thư viện chuyên ngành cần chủ động xây dựng đề án, đề xuất tiếp tục nâng cấp hạ tầng trang thiết bị, phần mềm quản lý thư viện hiện đại, tiên tiến, đồng bộ với Thư viện KHXH. Đẩy mạnh xây dựng và hoàn thiện cơ sở dữ liệu thư mục và từng bước tiến hành xây dựng cơ sở dữ liệu số toàn văn của các dạng tài liệu. Cần phối hợp nhịp nhàng với thư viện trung tâm trong việc đào tạo và triển khai các khâu nghiệp vụ thư viện, trong phối hợp và hợp tác xây dựng ngân hàng dữ liệu, trong chia sẻ, liên thông và khai thác nguồn tài nguyên thông tin.

*MINH TRUNG*